DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 9 november 2006 *

I mål C-120/05,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Finanzgericht Hamburg (Tyskland), genom beslut av den 2 mars 2005 som inkom till domstolen den 15 mars 2005, i målet

Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L.

mot

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna A. Borg Barthet och U. Lõhmus (referent),

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: R. Grass,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L., genom C. Esser, Rechtsanwältin,

— Hauptzollamt Hamburg-Jonas, genom G. Seber, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom C. Cattabriga och F. Erlbacher, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 1 juni 2006 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.1 tredje stycket i kommissionens förordning (EG) nr 1222/94 av den 30 maj 1994 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för ordningen för beviljande av exportbidrag för vissa jordbruksprodukter som exporteras i form av varor som inte omfattas av bilaga II till

fördraget samt om kriterierna för fastställande av bidragsbeloppen (EGT L 136, s. 5; svensk specialutgåva, volym 3, område 57, s. 169), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 229/96 av den 7 februari 1996 (EGT L 30, s. 24) (nedan kallad förordning nr 1222/94).

2 Frågorna har framställts i ett mål mellan företaget Heinrich Schulze GmbH & Co. KG i.L. och Hauptzollamt Hamburg-Jonas (tullmyndigheten, nedan kallad Hauptzollamt) angående en begäran om återbetalning av exportbidrag för jordbruksprodukter.

Tillämpliga bestämmelser

3 De gemensamma tillämpningsföreskrifterna för ordningen för exportbidrag för jordbruksprodukter finns i olika gemenskapsförordningar, bland annat kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24, s. 216), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 2945/94 av den 2 december 1994 (EGT L 310, s. 57; svensk specialutgåva, område 3, volym 63, s. 83, nedan kallad förordning nr 3665/87) och i förordning nr 1222/94.

4 I artikel 11 i förordning nr 3665/87 finns föreskrifter om indrivning av felaktigt utbetalda exportbidrag, om tillämpningen av sanktioner i detta hänseende samt om möjligheten att avstå från vissa sanktioner i fall av force majeure. I artikel 11.3 föreskrivs särskilt att mottagaren vid felaktig utbetalning av bidrag är skyldig att återbetala det felaktigt mottagna beloppet jämte ränta.

5 Det är enligt tionde skälet i förordning nr 1222/94 "... nödvändigt att införa ett kontrollsystem som är baserat på principen att exportören vid varje exporttillfälle lämnar en deklaration till de behöriga myndigheterna över de kvantiteter av produkter som har förbrukats vid framställning av de exporterade varorna och att de behöriga myndigheterna vidtar de åtgärder som de finner nödvändiga för att kontrollera att uppgifterna är riktiga".

6 Det följer av artikel 1.1 första stycket i förordning nr 1222/94 att bestämmelsen är tillämplig på bland annat de basprodukter som räknas upp i bilaga A till förordningen, liksom på därav bearbetade produkter vilka benämns varor och som räknas upp i bilaga B och C till förordningen.

7 I artikel 2 i förordningen föreskrivs att "[d]et bidragsbelopp som beviljas för den i enlighet med artikel 3 fastställda kvantiteten av var och en av de basprodukter som exporteras i form av samma varuslag skall beräknas genom att denna kvantitet multipliceras med bidragssatsen för basprodukten beräknad per viktenhet i enlighet med artikel 4."

8 I artikel 3.2 i förordning nr 1222/94 föreskrivs följande:

"Vid tillämpning av punkt 1 skall de produkter som i obearbetat tillstånd har förbrukats vid framställning av de exporterade varorna betraktas som faktiskt förbrukade. Om en basprodukt under en fas i framställningen av dessa varor bearbetas till en annan, mer bearbetad basprodukt som förbrukas i en senare fas, skall endast den senare basprodukten betraktas som faktiskt förbrukad.

De kvantiteter av produkter som enligt definitionen i föregående stycke faktiskt har förbrukats skall beräknas för varje exporterat varuslag.

När det gäller regelbunden export av varor med konstanta egenskaper och jämn kvalitet, som framställs av ett visst företag under noggrant specificerade tekniska förhållanden får dessa kvantiteter, efter medgivande av de behöriga myndigheterna, beräknas antingen på grundval av tillverkningsreceptet för de aktuella produkterna eller på grundval av de genomsnittliga produktkvantiteter som under en viss tid förbrukas vid framställning av en viss kvantitet av dessa varor. De sålunda fastställda kvantiteterna skall utgöra grunden för beräkningen så länge produktionsvillkoren för de aktuella varorna inte ändras.

..."

9 Pepparkakor anses som produkt enligt bilaga B till förordning nr 1222/94, och det förenklade förfarandet i artikel 3.2 tredje stycket i förordningen är tillämpligt vid export av denna produkt.

10 Artikel 7 i förordningen innehåller föreskrifter om ett system för kontroll av exportbidragen, vilket grundas på principen att exportören lämnar en deklaration. I artikel 7.1 och 7.2 föreskrivs följande:

"1. Bestämmelserna i förordning (EEG) nr 3665/87 skall tillämpas. Vid export av varorna skall sökanden dessutom deklarera de kvantiteter av basprodukter, därav bearbetade produkter eller produkter som jämställs med en av dessa två kategorier

enligt artikel 1.2, som faktiskt har förbrukats, i den mening som avses i artikel 3.2, vid framställning av dessa varor och för vilka exportbidrag kommer att begäras, eller på annat sätt hänvisa till sammansättningen, om den har fastställts i enlighet med artikel 3.2 tredje stycket.

När varor har förbrukats vid framställning av varor som skall exporteras, skall sökandens deklaration innehålla uppgifter om de faktiskt förbrukade varukvantiteterna samt om arten och kvantiteten av varje basprodukt, därav bearbetad produkt eller produkt som jämställs med en av dessa två kategorier enligt artikel 1.2 som har förbrukats vid framställning av de aktuella varorna.

Sökanden skall till stöd för sin deklaration förse de behöriga myndigheterna med alla de handlingar och uppgifter som dessa anser vara av intresse.

De behöriga myndigheterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att kontrollera riktigheten av de inlämnade deklarationerna.

På begäran av de behöriga myndigheterna i den medlemsstat inom vars territorium tullformaliteterna i samband med exporten äger rum skall de behöriga myndigheterna i de övriga medlemsstaterna direkt meddela alla tillgängliga uppgifter för att möjliggöra kontroll av sökandens deklaration.

2. Om en sökande inte lämnar den deklaration som avses i punkt 1 eller inte lämnar in tillfredsställande dokumentation till stöd för sin deklaration, skall han inte ha rätt till exportbidrag."

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

11 Schulze exporterade 1996 pepparkakor till flera tredjeländer och ansökte om exportbidrag för de basprodukter som ingår i denna vara. I de olika ansökningar om exportbidrag som Schulze gjorde hänvisade bolaget, med avseende på de basprodukter för vilka exportbidrag kan komma i fråga, till de tillverkningsrecept som bolaget hade lämnat till Hauptzollamt.

12 Schulzes tillverkningsanläggningar och kontor skadades kraftigt vid en brand i maj 1997 och Schulze upphörde med sin verksamhet i juli månad samma år.

13 Efter att kontroller genomförts i oktober 1999 krävde Hauptzollamt i ett ändringsbeslut av den 28 augusti 2000 att Schulze skulle återbetala exportbidraget enligt artikel 11.3 i förordning nr 3665/87. Exportbidraget uppgick till ett belopp om 26 174,84 DEM. Hauptzollamt motiverade sitt beslut med att Schulze inte hade försett myndigheten med de enligt artikel 7.1 i förordning nr 1222/94 nödvändiga handlingarna för att kontrollera tillverkningsrecepten. Enligt Hauptzollamt beviljades bidraget, med förbehåll att rätten till detsamma skulle bekräftas vid en senare undersökning av de relevanta handlingarna.

14 Schulze överklagade begäran om återbetalning av bidraget. Till grund för överklagandet åberopade Schulze att en brand hade inträffat i bolagets lokaler, i vilken de handlingar som Hauptzollamt krävde hade förstörts. Överklagandet avslogs den 5 maj 2003 på den grunden att Schulze inte hade uppfyllt sin skyldighet enligt artikel 7.1 i förordning nr 1222/94 att styrka sin rätt och att bolaget inte kunde åberopa force majeure för att befria sig från denna skyldighet.

15 Schulze väckte därefter den 5 juni 2003 talan vid Finanzgericht Hamburg och bestridde begäran om återbetalning av exportbidragen, vilka enligt bolaget hade beviljats rätteligen.

16 Finanzgericht Hamburg beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

"Är det möjligt att bortse från den i artikel 7.1 tredje stycket i förordning nr 1222/94 föreskrivna skriftliga bevisningen och tillåta exportören att medelst andra bevismedel styrka vilka produkter som faktiskt använts vid tillverkningen av de exporterade varorna, i det fallet då exportören på grund av force majeure inte (längre) kan förete produktionsrelevanta uppgifter?

Innebär fall av force majeure dessutom att beviskraven sänks på så sätt att exportören endast skall göra det sannolikt eller plausibelt vilka produkter som faktiskt använts vid tillverkningen av de exporterade varorna?"

Prövning av tolkningsfrågorna

17 Den nationella domstolen vill med sina frågor, som skall prövas i ett sammanhang, i huvudsak få klarhet i huruvida artikel 7.1 tredje stycket i förordning nr 1222/94 skall tolkas på så sätt att de nationella myndigheterna inte är förhindrade att acceptera andra slags bevismedel när en exportör, även på grund av force majeure, saknar möjlighet att ge in skriftliga bevis för kvantiteterna av de produkter som faktiskt har förbrukats vid framställningen av en vara som exporterats.

18 Enligt tionde skälet i förordning nr 1222/94 är systemet för att kontrollera exportbidrag i huvudsak grundat på principen att exportören vid varje exporttillfälle lämnar en deklaration till de behöriga myndigheterna över de kvantiteter av produkter som har förbrukats vid framställningen av de varor som exporterats. Det ankommer på de behöriga myndigheterna att vidta de åtgärder som de finner nödvändiga för att kontrollera att deklarationen är riktig.

19 I fall där varorna innehåller olika kvantiteter av jordbruksprodukter som omfattas av förordningen skall beloppet för exportbidraget enligt artiklarna 2 och 3 i förordning nr 1222/94 beräknas på grundval av den kvantitet av jordbruksprodukter som faktiskt har förbrukats vid framställningen av de varor som exporterats (se för ett liknande resonemang dom av den 12 maj 2005 i mål C-542/03, Milupa, REG 2005, s. I-3989, punkt 21).

20 I artikel 3.2 tredje stycket i förordning nr 1222/94 föreskrivs emellertid ett särskilt förfarande för varor som framställs enligt ett bestämt tillverkningsrecept. För dessa varor skall bidragsbeloppet, efter medgivande från behöriga myndigheter, beräknas på grundval av de kvantiteter som ingår i tillverkningsreceptet.

21 Enligt artikel 7.1 första stycket i förordning nr 1222/94 sker kontrollen av beviljandet av exportbidrag genom att exportören lämnar en deklaration. I deklarationen skall exportören hänvisa till varornas sammansättning, om sammansättningen har fastställts med tillämpning av det förenklade förfarandet enligt artikel 3.2 tredje stycket i förordningen.

22 Enligt artikel 7.1 tredje stycket i förordning nr 1222/94 skall exportören till stöd för sin deklaration förse de behöriga myndigheterna med alla de handlingar och uppgifter som dessa anser vara av intresse. Enligt fjärde stycket i denna bestämmelse skall de behöriga myndigheterna vidta lämpliga kontrollåtgärder för att kontrollera riktigheten av deklarationen.

23 Syftet med dessa bestämmelser är att göra det möjligt för de behöriga myndigheterna att kontrollera huruvida en ansökan om exportbidrag är välgrundad och fastställa exportbidragets belopp.

24 När det inte föreligger någon deklaration, några handlingar eller några tillfredsställande uppgifter till stöd för deklarationen, kan exportören inte göra anspråk på ett bidrag, och om ett bidrag redan har uppburits är exportören skyldig att återbetala detta enligt artikel 11.3 i förordning nr 3665/87, till vilken det hänvisas i artikel 7 i förordning nr 1222/94.

25 I förordning nr 1222/94 föreskrivs inte något särskilt krav avseende den form som det bevismaterial som ges in till stöd för exportdeklarationen skall ha. Vidare framgår det av själva ordalydelsen i artikel 7.1 tredje och fjärde styckena i förordningen, jämförda med tionde skälet i förordningen, att de behöriga myndigheterna kan finna det lämpligt att den berörda parten inte endast förser dem med handlingar, utan även med uppgifter samt att de är behöriga att vidta de åtgärder som de finner nödvändiga för att kontrollera uppgifternas riktighet.

26 Det framgår även av artikel 7.2 att de nationella myndigheterna bedömer huruvida de uppgifter som lämnats av den berörda parten är av tillfredsställande karaktär. Av detta följer att det i fall där skriftliga bevis inte föreligger, ankommer på de nationella myndigheterna att, i enlighet med villkoren i den nationella rätten, ta i beaktande andra bevismedel vilka är lika tillfredsställande ur kontrollsynpunkt, såvitt villkoren i den nationella rätten innebär att gemenskapsrättens räckvidd och verkan iakttas (se för ett liknande resonemang dom av den 14 december 1995 i mål C-312/93, Peterbroeck, REG 1995, s. I-4599, punkt 12).

27 I detta hänseende får kontroller av varor av samma slag som har gjorts tidigare och som intygar en varas konstanta egenskaper och dess överensstämmelse med det tillverkningsrecept som lämnats in enligt artikel 3.2 tredje stycket i förordning nr 1222/94 tas i beaktande.

28 I fall där en exportör har fått ett exportbidrag för basprodukter som ingår i framställningen av den exporterade produkten och dessa basprodukter faller under det förenklade förfarandet, är de behöriga myndigheterna således skyldiga att beakta den omständigheten att de redan har fastställt och godkänt kvantiteterna för dessa produkter.

29 I fall där en exportör inte kan göra anspråk på bidrag i avsaknad av tillräckliga bevis till stöd för sin deklaration kan inte, tvärtemot vad Schulze har gjort gällande i sina skriftliga yttranden, det erforderliga beviskravet enligt artikel 7.1 i förordning nr 1222/94 sänkas på grund av att exportören i fråga, även på grund av force majeure, saknar möjlighet att förebringa skriftliga bevis.

30 Tolkningsfrågorna skall således besvaras på så sätt att artikel 7.1 tredje stycket i förordning nr 1222/94 skall tolkas så att den inte hindrar en exportör från att anlita andra bevismedel till stöd för sin exportdeklaration, i fall där exportören, även på grund av force majeure, saknar möjlighet att förebringa skriftliga bevis för de kvantiteter av produkter som verkligen förbrukats vid framställningen av en vara som exporterats. De nationella myndigheterna bedömer dessa bevismedel enligt villkoren i nationell rätt, under förutsättning att dessa bestämmelser varken påverkar gemenskapsrättens räckvidd eller verkan. I detta hänseende ankommer det på de nationella myndigheterna, när begäran sker inom ramen för det förenklade förfarandet i artikel 3.2 tredje stycket i förordningen, att även beakta de handlingar som redan har utväxlats med exportören.

Rättegångskostnader

31 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 7.1 tredje stycket i kommissionens förordning (EG) nr 1222/94 av den 30 maj 1994 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för ordningen för beviljande av exportbidrag för vissa jordbruksprodukter som exporteras i form av varor som inte omfattas av bilaga II till fördraget samt om kriterierna för fastställande av bidragsbeloppen, i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 229/96 av den 7 februari 1996, skall tolkas så att den inte hindrar en exportör att anlita andra slags bevismedel till stöd för sin exportdeklaration, i fall där exportören, även på grund av force majeure, saknar möjlighet att förebringa skriftliga bevis om de kvantiteter av produkter som verkligen förbrukats vid framställningen av en vara som exporterats. De nationella myndigheterna bedömer dessa bevismedel enligt villkoren i nationell rätt, under förutsättning att dessa bestämmelser varken påverkar gemenskapsrättens räckvidd eller verkan. I detta hänseende ankommer det på de nationella myndigheterna, när begäran sker inom ramen för det förenklade förfarandet i artikel 3.2 tredje stycket i förordningen, att även beakta de handlingar som redan har utväxlats med exportören.

Underskrifter